

# **Digitales Brandenburg**

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

## **Sefer Parashat derakhim**

**Rosanes, Judah ben Samuel**

הדוהי, סענאזר

**Ṷinitsi'ah, 5503 [1742 oder 1743]**

קלמה קרד

**urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9997**

דרך דוד ריוש עשירי

כול לתוככי כנתיב הדי הארבעים אם כן אחי הדרך להביא קרא דמלכים דהתם לא מנה טפה דשמים דחברון לא הוה ליה להקשות אלא קראי דמחיל דכיון דנחית לפימני שטת דשמים בהדי שבע כנים כליות הכי נמי הוה ליה לתככי כנתיב הדי הארבעים ודוק

**פ"ק**  
דמנלה ולא תהיה זאת לך לפוקה ולמכחול זאת תכלל דאיכא אחריתי ומאי ניהו עון דבת שבע \*  
**עליו**  
לשבה לאדון הכל שחלק מכבודו לכו' וקדשנו במצותיו וזכנו סוס חסי' עליך מלך שמהא חיותו עליך וכבוד גדול עשו לנו ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול וכנתיב פ"ב דיומא ארז' אחר רב מפני מה נענש סאול מפני שמחל על כבודו שנאמר וכני בליטל אחרו מה יושענו זה וזכורו ולא הכיאו לו מנחה ויהי בחמרי' ע"כ \* ופרש' נענש סאול לבה לדי דבר כעליו ניטל חמיו מלכות מפני שמתחלת מלכותו מחל על כבודו גלה על ענשו שאינו בלתי לחלוד ע"כ \* נמניכו למדין שהמלך סאול מחל על כבודו הוא סיבה שיעשה דבר שבסיכוי תנטל המלכות ממנו \*

**ובזה**  
נבא לבאר פסוקי שמואל א' סימן כ"א בייבוח אבינילי עס דוד המלך הם המדברים שא נא לפסע אחתך כי עשה יעשה ה' לאדוני בית נאמן כי מלחמות ה' אדני נלחם ורעה לא תמנא כך מומיך ויקם אדם לרדפק ולבקש את נפסך' ויהיה נפש אדני נרודה ברירור החיים את ה' אלהיך ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע והיה כי יעשה ה' לאדני ככל אשר דבר את הטובה עליך וכוך לנייד על ישראל ולא תהיה זאת לך לפוקה ולמכחול לב לאדוני ולשפוד דם תנס ונומר \* והקדוקים רבו כמו רבו הדא במה שאמרה שא נא לפסע אחתך בועשה יעשה ה' לאדוני בית נאמן וחרגס יונתן מלכות קיימא דאיך תלוי זה בזה שליחת העון עם מה שיקיים ה' את הבטחתו וימן לו המלכות \* עוד יש לדקדק במ"ש כי מלחמות ה' אדני נלחם ולא ידעתי להיבא קאי בתוכי טעם דכי מלחמות ה' אדני נלחם אם על המלכות שאמרה כי עשה יעשה ה' לאדני בית נאמן ונמנה טעם דמלחמות ה' אדוני נלחם מה לה לבקש טעם למה שנתן ה' למלכות לרוד \* ועוד שדברים הללו לא שייכו לענינה שהיתה מחלה פני דוד טיסלח עון ככל \* ואי קאי לתחלת הפסוק שא נא לפסע אחתך מטום דמלחמות ה' אדני נלחם גם זה לא יתכן דאין קטר לדברים הללו ולא שייכו אהדדי \* וגם במה שסיימה דבריה ואמרה ורעה לא תמנא בך מומיך הם דברים תפלים מפלי מלח \* והנה ליישב פסוק זה מקום יש כראש על פי האמור דמלך שמחל על כבודו הטררה בורחת ממנו ותנשא מלכותו והיא כפורחת \* עוד נקדים מארזל במדרש ואל יספרו העם את יונתן ולא מת רבי אליעזר אחר מלמד שנתנו מסקלו זהב ופדאורו ורבי יוחנן אומר אחרו לו לשאול ובי יונתן אבל והלא לא חבל אלא טעם ותנו מטיעת און בו מטום ברכה כו' והקפו בשלמא לת' שנתנו מסקלו זהב ופדאורו שייכו דכתיב היונתן ימות אשר עשה היסועה הגדולה הזאת בישראל אלא לת' ד לא חבל אלא טעם מאי היונתן ימות אשר עשה היסועה הגדולה הזאת בישראל ומירנו ה"ק אפטר מי שעשה היסועה הזאת חטא בא על ידו \* וכ"כ הרמב"ן בס"פ בחוקותיגם במפטי החרם כתב הרמב"ן ואל סיהונתן טונג היה ואכיו לא היה סבור ולא היה מאמין שהיה טונג והיה דונה לחייבו מיתה ואחרו לו העם כיון שנעשה גם על ידו הדבר ידוע שהיה בטונה שאין הק"ט עושה כשעל ידו דשעים וזוהו היונתן

היונתן ימות אשר עשה היסועה הגדולה הזאת בישראל ע"כ \* למדנו דמי שהוה נלחם מלחמות ה' און חטא בל' על ידו \* וזו היתה כונת אביניל באמרה לרוד שא נא לפסע אחתך כלומר שימחול על כבודו במה כבודו בכל כאמר מי דוד ומי בן ישי \* והרניס' אביניל דכמא יאמר לה דוד איך אמחול על כבודי והלא כל ענשו כל אלו סניסלה ממנו מלכותו היה בכביל שמחל על כבודו \* לוח אמרה אף שמתחול על כבודך עשה יעשה ה' לאדוני בית נאמן דהיינו מלכו' קיימא והטעם דעונש המחל על כבודו הוא סיבא לידי עון שעליו מנטל מלכותו והנא נבי דוד לא טייך מטום כי מלחמות ה' אדוני נלחם ולפיכך רעה לא תמנא כך מטום דאכשר מי עוונת יסועות בישראל ונלחם מלחמות ה' הטא בא על ידו \* כלל הדברים שכותב אביניל היה לומר שהיוק הנמשך ממחילת המלך על כבודו הכא נבי דוד לא טייך מפני כדיון שהוא נלחם מלחמות ה' און חטא בא על ידו \* אך כרי להבין המסך הפסוקים נאמר באופן אחר ונדקדק עוד במה שאמרה ויקם אדם לרדפק ולבקש את נפסך דלמה זה כפלה את דבריה באומרה לרדפק ולבקש את נפסך עוד יש לדקדק במה שכתבה את דוד טיבה לחיי עולם הבא באומרה והיתה נפש אדוני נרודה ברירור החיים מי בקש זאת מידה שתכרך את דוד ברכה זו וכי היעלה על הדעת שדוד לא יזכה לחיי עולם הבא \* עוד יש לדקדק במה שאמרה את ה' אלהיך הם שכת ימר דנודע דנרור החיים הם אלה ה' \* וכן יש לדקדק במה שקללה את אויבי דוד קללה נמרעת באומרה שנפסע יקלענה בתוך כף הקלע מי בקש זאת מידה \* עוד יש לדקדק בטעם דבריה שאמרה והיה כי יעשה ה' לאדוני ככל אשר דבר ונ' ולא תהיה זאת לך לפוקה ונ' דכפי דבריה שהיתה סבורה שהריגת ככל חשיב פוקה ומכחול אף שלא יעשה ה' לרוד ככל אשר דבר היה מהראוי שמתנב את דוד מהריגת ככל ללא יספוד דם נקי ומטעם מדברים שאם לא היה מולך דוד לא היתה הריגת ככל פוקה ומכחול וזה אין הדעת סובלתו \* עוד יש לדקדק במאמר הפונה קדים באמרו רזל ולא תהיה זאת לך לפוקה זאת מכלל דאיכא אחר מי ומאי ניהו דבת שבע \* והנה אשא לנחומי גבורי קא מנערת ליה ואחר כל הכבוד שעשתה לרוד והבכרו' שדברת אותו ברכות כמים מלל הזכירה לו עון דבת שבע לגיור את דוד

דרך המלך ריוש אחר עשר

**ובראה**  
דכל זה יובן עם מאי דאמריוגו בפ"ק דמנילה והנה ה"ל רובת על החמור ויורדת כסתר ההר מן הרר מובצי ליה אמר רבה בר כמאל מלמד שנטלה דם בחיקה והרחתה לו אחר לה וכי רואים דם בלילה אמרה ליה וכי דנין דיני נפשות בלילה אמר לה מורד במלכות הוא ולא נרד' למדייגיה אמרה לו עדיין סאול קיים ולא יזא שבעד בעולם ע"כ \* נמניכו למדין שאביניל ודוד היו חלוקין בדין שדוד היה סבור דמטעה שבתמח על ידי שמואל יש לו דין מלך ואף שעדיין סאול קיים ואביניל סוברת שאין לו דין מלך אף שכבר נמסח עז' שמואל מאחר שעדיין סאול קיים \* והנה כשהלטיין רואנ את אחימלך ואמר ראיתי את בן ישי בא נוב' אל אחימלך בן אחיטוב ויבאל לרבה' אחרו רבותינו אל שאמר לו עשו מלך דתנן אין נכאלין באורים ותומים אלא למלך בלבד ומפני זה הרנו לא אחימלך מדין מורד במלכות וכבר הביא ר"ק דברי רז"ל הללו יע"ט \* ואמרינן בגמרא כפרק השואל כל שכברו נענש על ידו און מניסיו אותו במחכותו של הקב"ה ממאי אלימא מדכתיב וינא הרוח ויאמר נא ואמר' מאי בא נא נא מחיבתי ודלמא שאני הפס מטום דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני אלא מהכא גם ענוש לנדיק לא טוב ומדלא טוב ש"ת דהוי רע וכתבי לא יגור במגורך רע ע"כ \* והנה כפי סדר דוד דככל יס' לו דין דמורד במלכות מטום



מזוס דסכורא ליה דמשעה שמתח על ידי שמואל יס לו דין  
 מלך אף שעדיין שאל קיים נמנע שדיון עשה כמה שאל באורי  
 ותומים לאחימלך ודואג שהלטינו לדוד ובסיבתו הרב שאל  
 לאחימלך הוא בעובו ימות . אך כפי סברת אבינויל סדוד אף  
 שמתח על יד שמואל אין לו דין מלך מאחר ששאל עדין קיים  
 כמנא דללא כדיון עשה דוד כמה שאל באורים ותומים לאחימלך  
 מאחר שאין לו דין מלך ופדין עשה דואג כמה שהלטינו את  
 אחימלך שהיה מורד במלכות כמה ששאל באורים ותומים לדוד  
 וכדיון נהרג אחימלך ובמנא שסרינת אחימלך היה דוד הסכה  
 שהיא עשאו לאחימלך מורד במלכות ובמנא שנענש על ידו  
 וכבר לימדונו דול בכל שחברו נענש על ידו אין מכניסין אותו  
 במחיתו של הקב"ה .

**ובל**  
 זה הוא דוקא כשהוטא כמה שחברו נענש על ידו כמו  
 הכא סדוד עשה שלא כהוגן כמה ששאל באורים ותומים  
 על אחימלך והוא לא היה עדין מלך ונענש על ידו אחימלך  
 שנעשה מורד במלכות ונהרג בסיבתו אבל אם כפי האמת לא  
 טעה דוד כדיון לפי שכיון שמתח על ידי שמואל מאוזה טעה יס  
 לו דין מלך לא דשאל הוא טענה כדיון או סרה לחרוג לאחימלך  
 שלא מן הדיון שטיטא דלא שייך נבי דוד כל שחברו נענש על ידו  
 דאין מכניסין אותו במחיתו של הקב"ה דמאי היה ליה למיעבד  
 והלא כדיון עשה וראויה לזה שהרי כפרק השואל כשרנו ללמוד  
 הך דכל שחברו נענש על ידו דאין מכניסין אותו במחיתו של  
 הקב"ה כדדו לומר אלא מהכא שבעת קלון מכבוד זה נכבדננ  
 שיה גם אתה והטעם זה נדקיה ודחו נדקיהו נדיק מאי היה ליה  
 למיעבד ט"כ . הרי דכל שאינו חוטא דכבר לא אחרינו ביה הוי  
 מלתא דכל שחברו נענש על ידו דאין מכניסין אותו במחיתו  
 של הקב"ה .

ביד אכסלוס כנגד והנגד ברעמך כי איס דמיס אחיה . ויסי לדקדק  
 בפסוקים או טובא חרה כמ"ס נח נח אש דדמיס ואיס הכליתל  
 דאיוזה דמיס ספק דוד . ואי משוס דכתיב דמיס קביס נסכת  
 הפס הוא מהגויס ומלחמות ה' היה נלחם ומה שלא דנה ה'  
 שיכנה הבית משוס דדמיס רכיס ספק מהגויס לאו משוס דללא  
 כדיון עשה אלא טעם אחר יס כדבר ובמ"ס רול . ובמ"ס דר"ק  
 שחברו דכתיב אכבר ואיס בכת . הנה הכתיב גווח ספק וידעו  
 כל העס זכר ישראל כיום ההוא כי לא היתה מהמלך להמית את  
 אכבר בן נר . ובני איס בכת כתיב ויגו דוד את הנערים ויהרגו  
 ויקגנו את ידיהם ואת רגליהם ויתלו על הכרעה כחכרון . וזה  
 מוכיח שהיתה הריגת איס בכת שלא כדגונו . ויונתן כדחק בזה  
 ותרנס סוק סוק גבר חייב קטול . עור יס לדקדק במ"ס הסיב  
 עליך ה' כל דמי בית שאלו דהיכין מלינו סדוד ספק דס מביית  
 שאלו ונהפ"ו הוא סכל מנמתו כל דוד ואת היתה להטיב עם בית  
 שאלו . ויונתן תרנס אתיב עליך ה' כל חובי בית שאלו ולא  
 ידעתי טעם לדברים אלו דאיך יטיב ה' עונות בית שאלו על  
 ראש דוד ואלא איס בחטאו וימתו כתוב . גם יס לדקדק במ"ס  
 אשר מלכת תחתיו דעל חייה ומן קאמר אם בחיי שאלו זה אינו  
 דכחיי לא מלך אלא כדדף היה כל ימיו מפני שאלו . ומה שמלך  
 אחרי מיתת שאלו מה' היתה לו וכמו שאמר אכבר כי ה' אתר אל  
 דוד לאמר ביד דוד עבדי אושיע את עמי ישראל מיד כלסטים  
 ומיד כל אויביהם וא' כ מה פטעו ומה חטאונו על דוד בזה . וזה  
 קשה במ"ס ויתן ה' את המלוכה ביד אכסלוס כנגד דמה שייכות  
 יס לזה עם מה טקדס . גם אומריו והנגד ברעמך הס דברים שאין  
 להם מוכן דמאחר שאמר ויתן ה' את המלוכה ביד אכסלוס כנגד  
 למה חזר ואמר והנגד ברעמך . גם יס לדקדק במ"ס כי איס דמיס  
 היתה איך הוא נתינת טעם למה שאמר והנגד ברעמך .

**ועל**  
 פי האמור יתישב הכל והוא דשמעי היה סבור כסברת  
 דואג דאין כשאלין אלא למלך בלבד ואם כן דוד שאל  
 באורים ותומים נעשה מלך בחיי 'שאלו וא"כ כדיון עשה שאלו  
 שהרג את אחימלך משוס מורד במלכות שמתן לדוד דין מלך  
 ובמנא סדוד היה סכה למיתת אחימלך וכל ביהו שהיו פ"ה איס  
 סכלס נהרגו משוס מורדים במלכות סכולס הסכימו כשאלת דוד  
 באורים ותומים ואמרו 'כפ"ס דנדה כתיב והכור אגזר הסליך  
 סס וכמעטל את כל פגרי האנשים אשר הכה ביד גדליה ובי  
 גדליה הרגו והלא ישתעאל הרגו אלא מתוך שהיה לו לחוס  
 לעצת יוחנן ולא חס מעלה עליו הכתיב באלו הרגו הרי דלעפ"ס  
 שנדליה לא הרגו כיון שהוא היה קנת ס כה דבר חטיב  
 הרגו . וזהו שאמר לו כתיב לא נח ליג הדמים דחטיב  
 כאלו אתה הדנת את אחימלך ולכל ביתו . מאחר דהיית סיכה  
 כדבר שנעשית מלך שלא כדיון הטיב עליך ה' כל דמי בית שאלו  
 כלומר עד שכטיו היינו סבורים שאוזה האנשים אשר המית  
 כאלו כל אותם הדמים אשר ספק היו על ראש כאלו והקולר תלוי  
 כגוארו כשפטר שהדין היא סכאלין למי שהכבוד כורך בו וא"כ  
 אתה לא נעשית מלך כמה ששאלת באורים ותומים וא"כ שלא  
 כדיון הרג כאלו פ"ה איס . אך ממה כראינו שפרע לך ה' מדה  
 כנגד מדה הרגנו לרעת דהטיב עליך ה' כל דמי בית שאלו  
 דהיינו אתיב עליך ה' כל חובי בית שאלו הסירס מעל כאלו  
 והטיבס על דוד לפי שהנראה הוא כי מלכת תחתיו כי כשאלתך  
 באורים ותומים הראת לדעת כי אתה יס לך דין מלך וא"כ מלכת  
 תחתיו ומס"ה פרע לך ה' מדה כנגד מדה ויתן ה' את המלוכה  
 ביד אכסלוס כנגד כסם שאלת לקחת המלוכה מיד שאלו בחייו  
 כך פרע לך ה' כלקח את המלוכה מתך בחיך ונתנה ביד  
 אכסלוס כנגד :

נכא לבאר המסך הפסוקים והנה אבינויל אמרה  
 לדוד טא נח לפעט אחתך כי עשה יעשה ה' לארובי  
 בית נאמן כלומר כעזרת האל עשה יעשה לך מלכו קיימת אך  
 עדין לא עשה ואין לך דין מלך ובמנא שנבל אינו חייב מיתה  
 מטעם מורד במלכות . וכי תימא יאמר לה דוד כפי דברך שאין  
 לי דין מלך נמנע דמה ששאלתי באורי ותומים לאחימלך שלא  
 כדיון עשיתי שהרי אין כשאלין באורים ותומים כי אם למלך  
 ובמנא סדיון הלטיק דואג את אחימלך שהיה חייב מיתה משוס  
 החטיב מורד במלכות כמה ששאל לו באורים ותומים לפי שדיון  
 אין לו דין מלך ובמ"ס דכסיביתו נענש אחימלך ומי שחברו נענש  
 על ידו נקרא רע ומי שהוא רע אין מכניסין אותו במחיתו של  
 הקב"ה י"זה באה אבינויל לומר אל מירא מכל זה כי מלחמות ה'  
 ארנו נלחם והכונה דאחריונו כפ"ס דיומא אין כשאלין באורים  
 ותומים להדיוט לא לחלך ולתי שהכבוד כורך בו ואמרינו כנמנא  
 מה"א ח"ר אבהו אחר קרא ולפני אלעזר הכהן יעמוד ושאל לו  
 ונ"ו הוא זה מלך וכל בני ישראל אתו זה משוח מלחמה . ולפי זה  
 אין ספק סדוד יס לו דין משוח מלחמה . שהרי אף בהיותו אכל  
 שאלו הוא היה המוטי' והמביא ונלחם מלחמות ה' . ובהדיא  
 אמרו באגדת שמואל הביאו הר"ב כלייקר ואל לא כטרד דואג מן  
 העול' עד שהמרה בסנהדרין בטעה שאמר דואג ושאל לו באלהי'  
 ששאלו מלך לפי שאין כשאלין אלא למלך אמרו לו אכבר ועממא  
 מן כסם סכסלין למלך כך כשאלין למי כעורך הנכור בו כו' וכמו  
 סנאריך כזה כדרך הרבים יע"ס .

**ובה**  
 יוכנו קנת פסוקים כשמואל כ' סימן ט' וכה אמר  
 שמעי כקללו כה נח איס הדמים ואיס הכליעל הטיב  
 עליך ה' כל דמי שאלו אשר מלכת תחתיו ויתן ה' את המלוכה  
 ביד



דרך המלך דרוש יא

טובים לנו מאד והתחיל ללמד בספר חסדו דוד ואחר כך פייס  
דבריו ואמר זעמתי דעו וראו מה תעשי כי בלתי הרעה א' אדוננו  
ועל כל ביתו והוא בן בליעל מדבר אליו ע"כ והנה בדברים  
הללו שאמר והוא בן בליעל באו דבריו סתומים להיבא קאי מאד  
זה דבר בליעל ורשע פירש דקאי על נבל כלו' ואדוננו בן בליעל  
מהיותו דובר אליו מה שאני אומר אליך כי יקנוף עלינו ע"כ .  
ולא ידעתי לאיזה תכלית קראו לרבים המסתופפים בגל קורתו  
בן בליעל היה לו לומר בקינור ואדוננו לא יסתע אליו מה שאני  
דובר לך . וראיתי לרד"ק שכתב וייתכן לפרשו על דוד כלומר  
דוד בן בליעל מדבר לאדוננו על הדבר הזה אלא יבא ויכלה הכל  
עם חביו . וגם בזה לא מלאתי קורת רוח דמי המיר להם לקרא  
לאדוננו דוד בן בליעל ח' והוא הפך בזכותו ואמר חומה היו  
עלינו וגומר ולאיוה תכלית בא עכשיו לפרשו ולקרותו בן בליעל .  
ונראה שהכונה היא שהנער הזה היה עבור שכל הטענה שהיה  
לו לנבל להגיל עצמו מדיון מורד בתלכות הוא לומר שאף שמתח  
עני שמאל מכל מקום כיון שעניו שאלו קיים אין לו דין מלך  
אלא דלפי תירוח זה נמצא דודו עשה שלא כדון בזה שמשאל על  
ידי אחימלך פאורים ותומים ונענט אחימלך על ידו ואם כן  
קראו דע ואין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה וזה כוננו  
דעו וראו מה תעשי כי בלתי הרעה אל אדוננו ועל כל ביתו  
כלומר אין לנו טום טענה להגילו ובלתי הרעה אליו וכי מאמר  
יס לנו תשובה נכחת שאין לו דין מלך מאחר ששאל קיים לזה  
אמר תשובה וי לא יתנה ליאמר מטום דוהוא בן בליעל מדבר  
אליו כלומר אם אנו אומרים תשובה זו דאין לדוד דין מלך אם  
כן נעשה דוד בן בליעל דמנחם דשלא כדון נשאל באורי' ותומים  
ונענט אחימלך על ידו ונקראו דע ואין מכניסין אותו במחיצתו  
של הקב"ה . וזה אומר והוא בן בליעל מדבר אליו כשאנו  
מדברים אליו תשובה זו הוא בן בליעל ואם כן דעו וראו כי  
בלתי הרעה אל אדוננו .

**ולוה** בזה חניניל בננו אמריה ואמרה לדוד שא נח לפסע  
אחשך כי עשה יעשה ה' לאדוני בית נאמן כלומר  
עדיו אין לך דין מלך לפי שעדיו שאלו קיים ובע"כ עשה יעשה  
ה' לאדוני בית נאמן דהיינו מלכו קיימא . וכי תימא אם כן שלא  
כדון עשיתי כמה ששאלתי לאחימלך באורים ותומים מאמר שאין  
לי דין מלך ונמצא שנענט אחימלך על ידי וכל שהברו נענט על  
ידו אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה . לזה אמרה לא  
תחוס לזה לפי שאני אומרת שאין לך דין מלך דמכל מקום כדון  
עשית כמה ששאלת באורים ותומים אף שאין לך דין מלך כי  
מלחמות ה' אדוני נלחם וכנסו ששאלים למלך כך בשאלים  
לחשיח מלחמת' ולמי שגורד הנבור בו ומעמה מה שהיית מתיירא  
שאז . אין לך דין מלך נמצא דשלא כדון עשית כמה ששאלת  
באורים ותומים ונענט אחימלך על ידך ונקראת דע ח' ורעה  
לא תמנא כך מתיך מאד זה דרע לא יתנא כך לפי שאתה כדון  
עשית מאמר מלחמות ה' אדוני נלחם . עוד חזרה ואמרה ויקס  
אדם לרדפך ולבקש את נפשך ואמרינו במדרש ויקס אדם זה  
דואז כונתה היא לומר דאם כן כפי סדרתך דנשאלין למי שגורד  
הנבור כי איך הלטינו דואז שהיה מן הסנהדרין והיטיב קראו  
אביר הרועים את אחימלך שהיה מורד בתלכות בשלמא לדידי  
ניחא דהוא סבר שאין לי דין מלך מאחר דשאלו עדין הוא קיים  
אך לדידך דכנסו דנשאלין למלך כך נשאלים למי שגורד הנבור  
בו מה עליה על דעתו כל דואז להלטינו לאחימלך . לזה אמרה  
לא תנינו להני כללי דדואז ואף טקס אדם לרדפך ולבקש את  
נפשך דכפי' ה' דואז דאתה שלא כדון עשית כמה ששאל באורים  
ותומים שמים דעות היה עבור לעשות עמך חדא לרדפך לפי  
שנחיא

**ורומה** לזה אמרי' כפ' דערוכין ויען יאוסע בן גון גון  
בנו יאוסע בנו אר' אבא בר פפא לא נענט יאוסע  
אל על שביטל את ישראל ליל אחת מסריה ורביה שנא' ויהי בהיו'  
יאוסע ביריחו וגו' ובמירי שכל זמן שארון ושכינה שרויין שלא  
במקומם ישראל אסורים בתשמים המטה . והקטו התו' והרש"א  
א' מנ' דעל זה נענט דלמא נענט על ביטול ת'ת כמו שאמר לו  
המלאך עתה באתי . ומרבו דכיון שהקב"ה מודד מדה כנגד מדה  
מהעונם שהיה לו שמת בלא בנים למדנו שהטח היה שביטל  
פריה ורבי' ע' כיהי דמהעונ' אנו למדון אופן החטא לפי שהקב"ה  
פדע מדה כנגד מדה ה' מהעונם שנתן ה' המלוכ' ביד אבשלום  
בכך אנו למדים שהטחך היה שמלכת בחיי שאלו שלא כדת וכו'  
שכן שאתה דנית לקחת המלוכה וסלא כדון עשית ששאלת באורי'  
ותומים נמצא שאחימלך נענט על ידך והנך ברעתך כלומר כל  
שחברו נענט על ידו נקראו דע דכתיב גם ענט לנדיק לא טוב  
ומדלא טוב דע מיקרי ואין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה .  
וזהו שסיים כי אים דמים אתה כלו' מדע למה אני אומר לך  
והנך ברעת' לפי שאים דמים אתה שהיית עיבה שנהרנו אחימלך  
וכל ביתו וכמו שכתבנו .

**ובזה** יש ליישב קנת פסוקים במלכים א' סי' כ' ויאמר  
המלך אל שמעי אתה ידעת את כל הרעה אשר ידע  
לכנך אשר עשית לדוד אבי והטיב ה' את רעתך בראשך והמלך  
שלמה ברוך וכסא דוד יהיה נכון לפני ה' . ועיין מ"ט בזה לעיל  
בדרך דוד יע"ש . ויש לדקדק כמה שאל' אתה ידעת את כל  
הרעה אשר ידע לכנך אשר עשית לדוד אבי דמאי קאמר אשר  
ידע לכנך דמסתע מדבריו של שמעי היו בהסתר והלא בקולי  
קולות לעיני כל העם חרף את דוד . וראיתי לרד"ק שכתב אשר  
ידע לכנך אעפ"י שראו רבים ושמועו מה שעשית לדוד אבי אתה  
בעצמך מדע מחשבתך דע' שהיית חושב עליו יותר ממה שאמרת  
בפיך עכ"ד . ולא ידעתי מהו 'הרעה שהיה חושב בלבו יותר  
ממה שאמר בקול רם נא נא אים הדמים ואים הכלועל . עוד  
יש לדקדק כמה שאמר והטיב ה' את רעתך בראשך ותרנס יונתן  
ויתב ה' את כשתך ברישך וס'ל שהוא עבר במקום עמיר והכונה  
שקללו שלמה שטיב ה' את רעתו בראשו . ולא ידעתי טעם  
לדברים הללו דמאחר שהסכימו דעתו של שלמה להרוג את שמעי  
מה לו לקללו שטיב ה' את רעתו בראשו וכבר הטיב ה' את רעתו  
מאחר שנהרג על ידו . עוד יש לדקדק כמה שאמר וכסא דוד  
יהיה נכון לפני ה' דהאי לפני ה' הוא מיותר ובאומרו וכסא דוד  
יהיה נכון די דפשיטא שהוא לפני ה' דמלא כל הארץ כבודו .

**ונראה** דכונת שלמה היא שאמר לו לשמעי דמלבד מה  
שחרפו לדוד כפרהסיו ואמר לו לא נא אים הדעי'  
ואים הכלועל עוד רמו לו בסתר דברים רעים והוא מה שאמר  
לו והנך ברעתך טרנה לומר לו שנענט אחימלך על ידו וכל  
שחברו נענט על ידו נקראו דע ואין מכניסין אותו במחיצתו של  
הקב"ה וזה הוא יותר חירוף ונידוף ממה שאמר בפה אים הדמים  
ואים הכלועל ולזה אמר לו אתה ידעת את כל הרעה אשר ידע  
לכנך אשר עשית לדוד אבי טרנה להסב על דוד ברמו מאד זה  
דרע ולזה אמר לו שטיב לו ה' נמולו בראשו והטיב ה' את רעתך  
בראשך דמה שחשב שמעי להסב על דוד מאד זה דרע יטיב אותו  
ה' על ראש שמעי וכסא דוד יהיה נכון לפני ה' כלומר דלפי מה  
שחשבת בלכך להסב על ראש דוד מאד זה דרע וממילא אין  
מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה אדרבה כסא דוד יהיה נכון  
לפני ה' לפני ולפני במחנה שכינה .

**ובזה** ייבן מאמר נער נבל שאמר לאביניל הנה שלח דוד  
מלאכים מהמדבר לכרך את אדוננו וגומר והאגסים  
טובים



שנחמא שאתה היית מורד במלכות שנעשית מלך כבוד שאלו קיים ומסוס הכי שאלת בארור' וזאת שנית לבקש את נפשך שפני סכרתו דשלא כדון עשית נחמא שחחמלך נענש על ירך ואם בן אתה נקרא דע ואין מכנישין את נפשך במחנתו של הכ"ה ואין לך לבקש את נפשך גדול מזה - לזה אמרה לא תחוס כלל לדבריו לא והייתה נפש אדוני נרודה בנרוד החיים את ה' חלקיך דמלכך שנפשך תכנס במחנתו של הקב"ה דהיינו שיהיה נרודה בנרוד החיים עוד תכנס לפני ולפנים את ה' חלקיך אגלו תמס תחת כנפי הסכינה ומה שרצה לחפות עליך לומר שאין מכניסים את נפשך במחנתו של הקב"ה יחולו על ראשו ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע וכדאמרינן בס' חלק ג' ע"ג מלאכי חבלה נודמנו לדואג אחד ששכח תלמודו ואחד שטרף נשמתו ואחד שפור עפרו בכפי כנסיות ובכתי מדרשות נחמא שלא זכה ליכנס במחנתו של הקב"ה מטוס דלפי האמת דואג הורה שלא כדון ונענש אחימלך על ידו וכל שחברו נענש על ידו חן מכניסין אותו במחנתו של הקב"ה -

**ועל**

פי זה נבא לכונת הכתובים שאמר אבישי התחת זאת לא יומת שמעי כי קבל את משיח' כלות' דהן לו יהי דכל ישראל נטו אחרי אבטלוס מכל מקום כיון שאתה משיח' י'ם לך דין מלך ואם כן מן הדין הוא שיומ' שמעי כדון מורד במלכו' מאחר שקבל את משיח' ה' - והטיב להם דוד ואמר מה לי ולכס בני צרויה כי תהיו לי היום לטטן - כלומר כפי סברתכם שאני היה לי דין מלך בברחי מפני בני אבטלוס נחמא שאף בהיות שאל קיים היה לי דין מלך ואם כן מחלתי על כבודי באותו מעשה דנבל ואין לך כטון גדול מזה שהרי עוכש המלך שמואל על כבודו הוא שמשל' תמנו מלכותו אבל האמת הוא כי היום אני מלך על ישראל אבל קודם לכן לא היה לי דין מלך וכדון עשיתי במה שלא הרגתי את נבל -

**הבלל**

העולה מדברינו הוא שדוד סבור שאף שהיה משוח עז שמואל וכבר מלך כיון שנטו כל ישראל אחרי אבטלוס שוב לא היה לו דין מלך ומ' ה' לא הרנו לשמע' והיה מתכפר בשעירה כהדיוט וא"כ פ' ס' וק' ב' בהיות שאל קיי' שעדין לא מלך דאף שכבר נמשח עז שמואל שלא היה לו דין מלך - וזוהו כונת אביגיל באמרה והיה כי עשה אינו יעשה ה' ונ' כלומר נהי דעכשו אם אתה הורג את נבל אינו לפוקה ולמכבול מטוס שתאמר אני סבור שיש לי דין מלך אף ששאל קיים כיון שכבר נמשחתי עז שמואל אך כשיעשה' לאדוני כו' אז לתפרע תהיה לך לפוקה ולמכבול ולשפוד דם חים לכי שיאחרו לך מאחר שאתה סבור דכיון דנטו כל ישראל אחר אבטלוס אין לך דין מלך ומ' ה' אתה מתכפר בשעירה כהדיוט ומטו'ם זה לא הרגת את שמעי נחמא דלתפרע נעשה דמי של נבל לפוקה ולמכבול לשפוד דם חים - והנה הדבר ידוע שאותה הכריתה שברח מפני אבטלוס היתה מפני עון דבת כבע ובתאחר נתן הנביא הנביא הנביא ומקיס וכו' - ולזה אמרה ולא תהיה זאת לך לפוקה זאת מכלל דאוי' אחריתי והיינו דבת שבע כלו' דייך מה שיעמד לנגדך באותו זמן והיינו עון דבת שבע לא יעמוד כנגדך נמי עון דס' ד' ויפה למדו רז"ל משפוק זה דאביגיל היתה נביאה שהרי ראתה את הכולד ואשה יראת ה' היא תתהלל :

**דרוש יב פרק חלק**

דרש רבא מ' ד וכלעי שתמו ונאספו וכו' אמר דוד לפני הכ"ה רכס' ע גלוי וידוע לפניך שאם היו קודעין את כפרי לא היה דמי' שומת וכו' עד אבל המלכין פני חברו ברבים אין לו חלק לעה"ב - **מודעת** זאת לפני כל יודעי דת מעלתו של מלך ואמרינן ב'ירוש' פ"ק דכבודים וזל חכם חתן ונפיו מוחלוק להם כל עונותיהם וכו' ב"ה

שנחמא שאתה היית מורד במלכות שנעשית מלך כבוד שאלו קיים ומסוס הכי שאלת בארור' וזאת שנית לבקש את נפשך שפני סכרתו דשלא כדון עשית נחמא שחחמלך נענש על ירך ואם בן אתה נקרא דע ואין מכנישין את נפשך במחנתו של הכ"ה ואין לך לבקש את נפשך גדול מזה - לזה אמרה לא תחוס כלל לדבריו לא והייתה נפש אדוני נרודה בנרוד החיים את ה' חלקיך דמלכך שנפשך תכנס במחנתו של הקב"ה דהיינו שיהיה נרודה בנרוד החיים עוד תכנס לפני ולפנים את ה' חלקיך אגלו תמס תחת כנפי הסכינה ומה שרצה לחפות עליך לומר שאין מכניסים את נפשך במחנתו של הקב"ה יחולו על ראשו ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע וכדאמרינן בס' חלק ג' ע"ג מלאכי חבלה נודמנו לדואג אחד ששכח תלמודו ואחד שטרף נשמתו ואחד שפור עפרו בכפי כנסיות ובכתי מדרשות נחמא שלא זכה ליכנס במחנתו של הקב"ה מטוס דלפי האמת דואג הורה שלא כדון ונענש אחימלך על ידו וכל שחברו נענש על ידו חן מכניסין אותו במחנתו של הקב"ה -

**והנה**

עד עכשו כל שנוכחיה של אביגיל לא היו אלא לומר לדוד שאל יעלה בדעתך דכפי סברתי שאין לך דין מלך ימשך לך רעה תחמת מה ששאלת בארורים ותומי' לאח מלך אבל עדין לא נחמא מקום להכרוח סברתה ואפשר שיש לדוד דין מלך מאחר שנחמא על ידי שמואל אף שעדין שאל קיים - לזה באה ואמרה לו דמלכך דנפי סברתי שאין לך דין מלך לא ימשך לך שום נזק עוד אני אומרת לך שאם אתה מחויק בסכרתך שיש לך דין מלך ימשך לך מזה באחרית הימים פוקה ומכבול כשיעשה' לאדוני ככל אשר דבר ונזך לנגיד על ישראל ולא תהיה לך זאת לפוקה ולמכבול לב לאדוני ולשפוד דם נקי וכו' - והכונה היא עם מאי דאמרי' ב'ירושלמי פ"ק דרש' השנה וברות רבתי עלה דקרא ד'ואמר לה בוגו לעת האוכל בוגי הלום אמר רב הונא כל אותם שטה חדשים שהיה בורח דוד מאבטלו' לא עלו לדוד תמנין שני מלכותו שהיה מתכפר בשעיר' כהדיוט ע"כ הרי דם' לך לדוד דאף שהיה משהו מפי ה' וכבר התחיל במלכותו מ' כיון שנטו כל ישראל אחרי אבטלוס אין לו דין מלך וכו' כתב רד"ק עלה דקרא דכי יואב נטה אחרי אדניה ואחרי אבטלוס לא נטה וזל כי אלו נטה אחרי אבטלוס ולא נטה אחרי אדניה לא היה לו לפחד שכיון שכל ישראל היו רונים להמליכו לא היה מורד שיחייב מיתה שאם כן היה עממא חייב מיתה והנה דוד אחר לו לשמו טר נבא ובקש עתה את דמו מיד יואב ע"כ - ואפשר דמטעם זה לא רנה דוד להרוג את שמעי כשזוהו דרא ק"ל דמלך שמואל על כבודו אין כבודו מחול אלא דסבר דוד דמאחר שכל ישראל נטה אחרי אבטלוס אין לו דין מלך דומיא דמה שהיה מתכפר בשעירה כהדיוט -

**ובזה**

יובנו קנת פסוקים בשמואל כני ס' י'ט וזה תארם ויין אבישי בני צרויה ויאמר דוד מה לי ולכס בני צרויה כי תהיו לי היום לטטן היום יומת איש בישראל כי הלא ידעתי כי היום אני מלך על ישראל ע"כ וכבר כתבתי בכונת פסוקים אלו בדרך דוד יע'ם ושיין בדרוס שאחר זה - אך כפי דרכנו נאמר באופן אחר ויש לדקדק במאמר אבישי באומרו התחת זאת לא יומת שמעי כי קבל את משיח' ה' דלאוזה תכלית תאר את דוד בתאר זה דמשיח' ה' דלא היה לו לומר אלא כי קבל את המלך שהיא הסיבה הנצמית לחייב מיתה לשמע' מדון מורד במלכות - ועוד יש לדקדק בתשובתו של דוד שאמר מה לי ולכס בני צרויה כי תהיו לי היום לטטן מה היתה כונתו ואין אבישי הוא לטטן לדוד ואדרבה כונת אבישי היתה לכבוד דוד - ועוד יש לדקדק במה